

Uchwała nr 5
Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej
z dnia 8 lipca 2026 r.

w sprawie zwiększenia dostępu do instrumentu finansowego, o którym mowa w art. 21 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej oraz art. 12 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

Na podstawie § 9 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 26 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2216) w sprawie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej uchwala się, co następuje:

§ 1

Komitet rekomenduje podjęcie działań zmierzających do zwiększenia dostępności środków przeznaczonych na realizację art. 21 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej i art. 12 ust. 3a ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych zapewnienia ich odpowiedniego planowania przez powiatowe urzędy pracy oraz wypracowania rozwiązań gwarantujących przedsiębiorstwom społecznym i spółdzielniom socjalnym równy dostęp do tego instrumentu na terenie całego kraju, w szczególności poprzez: coroczne szacowanie zapotrzebowania na środki, opracowanie jednolitych wytycznych dla powiatowych urzędów pracy, monitorowanie liczby i przyczyn odmów udzielenia dofinansowania oraz utworzenie mechanizmu rezerwy lub szybkiego zasilania środkami.

§ 2

1. Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej z rosnącym niepokojem obserwuje sygnały napływające z regionów dotyczące ograniczania dostępu przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych do dofinansowania składek na ubezpieczenia społeczne, realizowanego w formie refundacji lub zaliczki ze środków Funduszu Pracy na podstawie przepisów wskazanych w §1.
2. Szczególne zaniepokojenie budzi fakt, że pomimo jednoznacznie rosnącego znaczenia tego instrumentu dla realizacji celów polityki rynku pracy i polityki społecznej, w wielu powiatach środki na jego realizację nie są planowane lub są planowane w niewystarczającej wysokości. Do Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, Regionalnych Komitetów Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz wielu ośrodków wsparcia ekonomii społecznej docierają informacje o przypadkach, w których przedsiębiorstwa społeczne nie mogą uzyskać dofinansowania wynikającego wprost z przepisów ustawy, mimo że spełniają wszystkie wymagane warunki.

§ 3

1. Dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jednoznacznie wskazują, że dofinansowanie składek na ubezpieczenia społeczne jest obecnie podstawowym instrumentem rozwoju przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych, finansowanym ze środków Funduszu Pracy. W 2025 r. odpowiadało ono za około 99% wszystkich środków kierowanych z Funduszu Pracy do przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych. Wartość dofinansowań wzrosła z około 1,6 mln zł w 2021 r. do niemal 18,5 mln zł w 2025 r., a liczba osób objętych instrumentem zwiększyła się z 831 do

2371. Oznacza to, że mechanizm ten nie jest rozwiązaniem marginalnym, lecz jednym z filarów systemu rozwoju zatrudnienia w ekonomii społecznej.

2. Refundacja składek stanowi podstawowy element modeli finansowych i biznesplanów przedsiębiorstw społecznych przygotowywanych przy udziale Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES). Założenia dotyczące możliwości korzystania z tego instrumentu są uwzględniane w prognozach finansowych, analizach trwałości ekonomicznej oraz planach tworzenia nowych miejsc pracy. Ograniczenie dostępu do refundacji składek podważa zatem nie tylko stabilność funkcjonowania istniejących przedsiębiorstw społecznych, ale również wiarygodność modeli biznesowych opracowywanych w ramach systemu rozwoju ekonomii społecznej finansowanego ze środków publicznych.
3. Niepokój budzi również skala nierówności w dostępie do wsparcia pomiędzy poszczególnymi regionami i powiatami. Z danych MRPiPS wynika, że w 2025 r. aż 196 spośród 340 powiatowych urzędów pracy nie wydatkowało żadnych środków na rzecz przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych. Oznacza to, że możliwość skorzystania z ustawowego instrumentu zależy dziś często od miejsca prowadzenia działalności, a nie od rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstwa społecznego lub spółdzielni socjalnej oraz zatrudnianych przez nie osób.

§ 4

1. W ocenie Komitetu okoliczności wskazane w § 3 ust. 1 świadczą o skuteczności rozwiązań uregulowanych w art. 21 ustawy o ekonomii społecznej i art. 12 ust. 3a ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz ich znaczeniu dla utrzymania miejsc pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dofinansowanie do kosztów składek na ubezpieczenia społeczne nie stanowi bowiem przywileju dla przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych, lecz rekompensuje dodatkowe koszty związane z realizacją misji reintegracyjnej i zatrudnianiem osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.
2. Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej stoi na stanowisku, że sytuacja określona w § 3 ust. 3 podważa zasadę równego dostępu do instrumentów publicznych oraz osłabia efekty wdrażania ustawy. Ograniczenie dostępności dofinansowania składek oznacza realne ryzyko zahamowania rozwoju przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych, ograniczenia zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz utraty części efektów osiągniętych dzięki wieloletnim inwestycjom publicznym, w tym środkom europejskim przeznaczanym na tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.
3. Komitet podziela stanowisko ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, które wskazują, że rozwiązanie ujęte w art. 21 ustawy o ekonomii społecznej i art. 12 ust. 3a ustawy o spółdzielniach socjalnych jest jednym z najbardziej efektywnych i racjonalnych ekonomicznie instrumentów wspierających reintegrację społeczną i zawodową. Pozwala przedsiębiorstwom społecznym i spółdzielniom socjalnym utrzymywać trwałe miejsca pracy, rozwijać usługi społeczne oraz wzmacniać lokalne wspólnoty. Jednocześnie stanowi naturalne uzupełnienie oferty tych ośrodków oraz programu resortowego pn. „Warto być Przedsiębiorstwem Społecznym!”.
4. Zdaniem Komitetu dalsze ograniczanie środków przeznaczanych na dofinansowanie składek będzie oznaczało osłabienie jednego z najskuteczniejszych narzędzi aktywizacji

zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zahamowanie rozwoju przedsiębiorstw społecznych i spółdzielni socjalnych, które dziś stanowią ważny element lokalnych systemów usług społecznych i rynku pracy.

§ 5

Uchwałę przekazuje się:

- 1) Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) Ministrowi Finansów i Gospodarki,
- 3) Parlamentarnemu Zespołowi ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- 4) Konwentowi Dyrektorów Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej,
- 5) Regionalnym Komitetom Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- 6) Radzie Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.